

Riigikogu
riigikogu@riigikogu.ee

Teie 11.11.2025 nr 2-3/15-424, 7-
1.2/25-02080-2/
Meie 25.11.2025 nr 4.2-1/2817-2

**Vastus Riigikogu liikme kirjalikule
küsimusele (KK 424)**

Lugupeetud Riigikogu esimees

Vastan Aleksandr Tšaplõgini esitatud küsimustele ennetähtaegse vanaduspensioni
määramise kohta.

- 1. Millise õigusakti või haldusjuhise alusel keeldub Sotsiaalkindlustusamet (SKA) enne 1. jaanuari ennetähtaegse pensioni taotlust vastu võtmast, kui seadus ei ole veel jõustunud?**

Tegemist on kahetsusväärse juhtumiga ja Sotsiaalministeerium on Sotsiaalkindlustusametile andnud ka täiendavad juhised, et vältida olukorda, kus kehtivat seadust ei kohaldata enne selle ametlikku kehtetuks tunnistamist.

Ennetähtaegse vanaduspensioni määramise ja maksmise muudatused kehtestas Riigikogu 2018. aastal „Riikliku pensionikindlustuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega“, mis jõustus 2021. aastal. Nende muudatustega võeti kasutusele paindlik vanaduspension, mis võimaldab inimesel jääda pensionile kuni viis aastat enne või viis aastat pärast vanaduspensioni iga.

Seoses uue pensioniliigi kehtestamisega tunnistatakse ennetähtaegne vanaduspension kehtetuks, kuid seaduses sätestati üleminekusäte, mis võimaldab ennetähtaegset vanaduspensioni määrata kuni 31. detsembrini 2025.

Riiklik pension määratakse või määramisest keeldutakse pensionitaotluse alusel. Seetõttu on Sotsiaalkindlustusamet (SKA) kohustatud pensionitaotluse vastu võtma. SKA ei või keelduda taotluse vastuvõtmisest üksnes põhjusel, et seadusesäte, mille alusel pension määratakse, ei kehti enam alates 2026. aastast.

Kui isikul on õigus ennetähtaegsele vanaduspensionile 2025. aastal, teeb SKA otsuse 30 tööpäeva jooksul pensionitaotluse esitamise päevast arvates. Kui isikul õigust ei ole – näiteks ei ole pensioniiga piisavalt lähedal (õigus on kuni kolm aastat enne vanaduspensioniga) või puudub mõni muu seaduses sätestatud eeldus –, teeb amet samas tähtajas pensioni määramisest keelduva otsuse.

Antud juhul ei ole meil teavet, mis põhjusel SKA taotluse vastuvõtmisest keeldus. Isegi kui isikul ei teki õigust ennetähtaegsele vanaduspensionile 2025. aastal, peab amet taotluse siiski vastu võtma, selle läbi vaatama ning vajadusel tegema pensioni määramisest keelduva otsuse.

Taotluse vastuvõtmisest keeldumine oleks vastuolus riikliku pensionikindlustuse seaduse §-ga 31, sotsiaalseadustiku üldosa seaduse § 25 lõikega 1 ja haldusmenetluse seaduse § 15 lõikega 1.

2. Kas ministeerium peab õiguspäraseks olukorda, kus kehtivat õigust ei kohaldata, viidates muudatustele, mis jõustuvad tulevikus?

Ministeerium ei pea õiguspäraseks olukorda, kus kehtivat õigust ei kohaldata üksnes tulevikus jõustuvatele muudatustele viidates. Kehtivat õigust tuleb rakendada kuni vastava sätte kehtetuks tunnistamiseni.

Nagu punktis 1 selgitatud, on SKA kohustatud pensionitaotleja taotluse vastu võtma ja selle üle otsustama kehtiva õiguse alusel.

3. Kuidas tagatakse õiguskindlus inimestele, kellel on praegu seaduslik õigus ennetähtaegsele pensionile?

Inimesed, kellel on praegu seaduslik õigus ennetähtaegsele vanaduspensionile, saavad esitada SKA-le pensionitaotluse. Taotlus lahendatakse kooskõlas taotluse esitamise ajal kehtiva riikliku pensionikindlustuse seaduse sätetega.

Kuni 31. detsembrini 2025 kehtivad ennetähtaegse vanaduspensioni määramist võimaldavad sätted ning taotlused menetletakse nende alusel. Seega on õiguskindlus tagatud, kuna iga taotlus lahendatakse vastavalt taotluse esitamise ajal kehtivale õigusele.

4. Mis saab nendest inimestest, kes juba saavad ennetähtaegset pensioni? Kas nende väljamaksed jätkuvad? Kas alates 1. jaanuarist kehtivad neile uued tingimused või tehakse ümberarvutusi?

Inimestele, kes juba saavad ennetähtaegset vanaduspensioni, makstakse pensioni edasi senistel tingimustel. Uute seadusesätete alusel ümberarvutusi ei tehta.

Pensioni suurust korrigeeritakse üksnes pensionide iga-aastase indekseerimise käigus, mis toimub 1. aprillil, nagu senise korra kohaselt.

5. Kas ministeerium plaanib anda Sotsiaalkindlustusametile täiendavaid juhiseid, et vältida olukorda, kus seadust praktiliselt ei kohaldata enne selle ametlikku kehtetuks muutmist?

Sotsiaalministeerium on andnud SKA-le täiendavad juhised, et vältida olukorda, kus kehtivat seadust ei kohaldata enne selle ametlikku kehtetuks tunnistamist.

Täiendavate juhiste eesmärk on tagada õiguskindlus ning ühtne ja seadusega kooskõlas olev praktika pensionitaotluste menetlemisel kuni vastavate sätete kehtivuse lõppemiseni.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Karmen Joller
sotsiaalminister

Gerli Baida

Gerli.Baida@sm.ee